

Vaccin op komst! Of rekenen we ons rijk?

De ontwikkeling van vaccins tegen corona gaat zo voorspoedig dat we de eerste misschien dit jaar al mogen verwachten, klonk het deze week uit meerdere kelen. Zou het? En is dat nog wel een beetje veilig?

Dáár, hij zei het echt, tijdens de coronapersconferentie op dinsdagavond. Zó voorspoedig verloopt de ontwikkeling van vaccins, dat we volgens gezondheidsminister Hugo de Jonge 'in de eerste maanden van 2021 de eerste vaccins hopen te ontvangen'. Welnee: eind dit jaar al, troefde

5.1.2e

5.1.2e

doodleuk over bij praatprogramma Jinek.

Het zijn uitspraken die de vaccinexperts zelf gelaten ondergaan. 'Ik denk dat begin volgend jaar heel optimistisch is', zegt

5.1.2e

5.1.2e

Als dit maar geen politiek prestigespelletje wordt, zeiden eerder deze week in vakblad Science ook diverse Amerikaanse vaccinologen. Zo pochte in de VS president Trump al dat het vaccin eind volgende maand klaar is, op tijd voor verkiezingsdag. Dat geeft toch druk, als de baas het zegt.

Helemaal onredelijk zijn de verwachtingen niet. Een stuk of tien vaccins zitten momenteel in de derde en laatste onderzoeksfase voordat ze 'klaar' zijn: de fase waarin men de vaccins bij tienduizenden mensen test, om te zien of het vaccin beter beschermt tegen ziekte dan een neprik, een placebo. En al na ongeveer 150 ziektegevallen moet het doenlijk zijn om daarover iets zinnigs te zeggen, luidt een vuistregel die wetenschappers hanteren.

'Je wilt een verschil vinden tussen behandelde en onbehandelde mensen', zegt

5.1.2e

5.1.2e

'Daartoe kun je ook tussentijdse analyses doen, voor het einde van de onderzoeksperiode.' Zo ging het ook bij het vaccin tegen ebola: nog voordat het vaccin officiële markttoelating had, besloot de Democratische Republiek Congo er al 300 duizend mensen mee te enten.

Maar gaat dat wel goed? Zo'n 29 procent van de Nederlandse bevolking zou op dit moment beleefd nee zeggen tegen zo'n snel in elkaar gedraaid coronavaccin, bleek donderdag uit een peiling. En zorgen over de bijwerkingen zijn de belangrijkste reden.

Toch is daarover tegen die tijd best wat zinnigs te zeggen. 'Aan het eind van het jaar hebben we per vaccin de gegevens van al gauw 30- tot 60 duizend mensen', zegt

5.1.2e

En omdat sommige coronavaccins erg op elkaar lijken, hoopt men de gegevens van verschillende onderzoeken te kunnen samenvoegen. 'Je kunt dan een beetje gluren bij de burens.'

Maar de zeldzamere bijwerkingen dan! In 2009 bracht men in korte tijd het griepvaccin Pandemrix in stelling tegen de toen dreigende Mexicaanse Griep: bleek het achteraf in zeldzame gevallen de slaapziekte narcolepsie te geven, vermoedelijk omdat het vaccin bij een enkeling een verkeerd genetisch knopje indrukt.

Maar dat zijn nu eenmaal de risico's van het spel, zal de Europese medicijnautoriteit EMA afwegen. Covid krijgen is immers ook geen pretje. 'Je hoeft niet te twijfelen dat het fase-drie-onderzoek niet goed wordt gedaan. En als er daarbij problemen zijn met de veiligheid, is het gewoon exit', zegt ^{5.1.2e} ^{5.1.2e} 'Maar hoe het vaccin zich gedraagt op lange termijn en bij heel grote groepen, kun je dan nog niet zeggen. Dat zullen we heel goed moeten monitoren.'

Misschien de grootste hobbel waar De Jonge overheen stapt, is een banale: de productie. Want zelfs als de EMA rond de jaarwisseling een vaccin goedkeurt, moet het nog wel gemaakt worden. 'En op een wereldbevolking van 7,8 miljard mensen zijn een paar honderd miljoen doses vaccin niks', zegt ^{5.1.2e}

Los nog van de vraag wie de prik als eerste krijgt. In het westen zullen de vaccins niet direct worden ingezet om de clubs weer te openen of de anderhalvemetermaatregelen af te schaffen: ze zullen bestemd zijn voor zorgmedewerkers, kwetsbare patiënten en mensen met een noodzakelijk beroep. 'Mensen zullen toch moeten beseffen: de eerste prik betekent niet dat je die avond naar de karaokebar kunt', zoals ^{5.1.2e}

Want er is nog een probleem: de werkzaamheid zelf. Goedkeuringsautoriteiten zullen al zeer blij zijn met een vaccin dat, net als de griepvaccin, zo'n 70 procent van de ingeëntenen beschermt, verwacht ^{5.1.2e} 'Je moet zo'n eerste vaccin zien als een begin. Het zal niet bij iedere leeftijdsgroep even goed werken, en je zult het gaandeweg moeten verbeteren.'

Dat wordt nog wel een dingetje. Zo wees een panel van wetenschappers van de WHO er in artsenblad The Lancet op dat een matig werkend vaccin de pandemie zelfs kan verergeren, als landen hun coronamaatregelen te snel versoepelen en mensen zich veiliger wanen dan ze zijn. Een vaccin dat alleen de ergste ziekteverschijnselen dempt, zou het virus bovendien 'onzichtbaar' maken. Schijnbaar vanuit het niets zou het ineens overal opduiken, bij groepen die nog niet zijn ingeënt en bij mensen bij wie het vaccin niet aanslaat.

^{5.1.2e} ziet de nieuwskoppen al voor zich. Zoals: 'IK KREEG HET VACCIN EN TOCH KREEG IK COVID'. Maar vast ook deze: 'TIENER MET SPOED NAAR ZIEKENHUIS NA CORONAPRIK'. Dat is niets bijzonders, benadrukt ^{5.1.2e} het volstrekt normaal dat je mag verwachten als je tientallen miljoenen mensen inent. Maar voor het publieke vertrouwen zouden de gevolgen dramatisch zijn.

Het vaccin dat De Jonge 'hoopt te ontvangen' is geen hemels manna dat de crisis van de ene dag op de andere ten einde tovert. Eerder is het een tussenstap, het begin van een nieuwe fase in de lange, lange strijd met het virus.

Science:

<https://www.sciencemag.org/news/2020/08/here-s-how-us-could-release-covid-19-vaccine-election-and-why-scares-some>

5.1.2e

5.1.2e